

Muistio

21.11.2025

EU/894/2025
EU/894/2025-MMM-26

Maa- ja metsätalousvaliokunta 25.11.2025; Asiantuntijalausunto: U 55/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta

Neuvotteleva virkamies Martti Patjas

Neuvotteleva virkamies Virva Terho

Neuvotteleva virkamies Sanna Koivumäki

Yleistä komission ehdotuksesta:

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotuksen monivuotisen rahoituskehiksen uudistamiseksi. Tulevan kauden asetus rakenne muuttuu merkittävästi. Jäsenvaltioiden on jatkossa laadittava kansallinen kumppanuussuunnitelma, johon myös yhteinen maatalouspolitiikka sisältyy. Kumppanuusohjelman sisällöstä säädetään kumppanuusrahastoasetuksessa (COM(2025) 565 final). Komission mukaan YMP:n erityispiirteiden vuoksi on kuitenkin perusteltua laatia yksinomaan maataloutta koskeva ehdotus osana vuosien 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä koskevia lainsäädäntöehdotuksia. Komission mukaan ehdotus YMP-asetukseksi täydentää kumppanuusrahastoasetuksen yleisiä säännöksiä tarkemmilla säännöksillä, jotka koskevat yhteistä maatalouspolitiikkaa ja kumppanuussuunnitelmien maatalouslukua. Ehdotuksessa yhdistetään maataloustukirahasto ja maaseuturahasto.

Komission ehdotuksen asetusrakenne poikkeaa aiemmista rahoituskausista, jolloin YMP:tä koskevat asiat ovat olleet pitkälti omissa asetuskokonaisuuksissaan. Kansallisen kumppanuussuunnitelman laatiminen olisi prosessina hyvinkin erilainen kuin YMP:n strategiasuunnitelman laatiminen nykyiselle rahoituskaudelle.

Jatkossa YMP:tä koskeva asetus säätäisi muun muassa nykyisen ehdollisuuden järjestelmän korvaavien vastuullisen tilanhoidon vaatimusten sisällöstä sekä viljelijöille ja muille YMP:n tuensaajille kohdistettujen tukitoimien reunaehdoista. Kumppanuusrahastoasetuksessa puolestaan säädettäisiin keskeisistä tukitoimenpiteisiin vaikuttavista asioista, kuten viljelijän määritelmästä, jäsenvaltion velvollisuuksista unionin taloudellisten etujen suojelemissa, vastuullisen tilanhoidon vaatimusten valvonnasta sekä yhdenmetylle hallinto- ja valvontajärjestelmälle asetetuista vaatimuksista.

Komission YMP:n uudistusehdotuksessa pyritään yksinkertaistamaan tukijärjestelmiä muun muassa siten, että yhdistetään nykyiset ekojärjestelmät ja maaseuturahaston (nk. II pilarin) ympäristötoimenpiteet. Keskeiset tukimuodot, kuten EU:n kokonaan rahoittama pinta-alaperusteinen tulotuki ja tuotantosidonnainen tulotuki sekä kansallisesti osarahoitettavat luonnonhaittakorvaus, ympäristö- ja ilmastotoimet (ml. luomu ja eläinten hyvinvointi), investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet, säilyisivät. Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille annettaisiin nykyistä enemmän vastuuta ja vapautta räätälöidä toimenpiteitä omien tarpeidensa mukaan, mutta tukitoimenpiteiden suunnittelua ohjataan edelleen mm. komission antamien suositusten ja tulosindikaattorien muodossa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Otteita Valtioneuvoston kannasta

Kantoja ehdotukseen EU:n seuraavaksi rahoituskehikseksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp. Lisäksi Valtioneuvosto on toimittanut 20.11.2025 U-kirjelmän NRP-asetuksesta (U 53/2025 vp).

Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin. Suomen ensiarvion mukaan komission esittämä maatalouden nk. korvamerkitty rahoitus vaikuttaa riittämättömältä. Suomi tukee komission tavoitetta, että tukia kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille. (E 73/2025 vp)

Valtioneuvosto toteaa, että kumppanuusrahastoasetuksen ja siihen liittyvien sektorikohtaisten asetusehdotusten tulisi muodostaa mahdollisimman johdonmukainen ja hallinnollisesti selkeä kokonaisuus. Valtioneuvosto pitää neuvottelujen tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena tiettyä joustavuutta sen suhteen, säänneltäisiinkö joistakin yksityiskohdasta osana kumppanuusrahastoasetusehdotusta, vai kyseisessä sektorikohtaisissa lainsäädäntöehdotuksissa. (U 53/2025 vp)

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission asetusehdotuksessa on laaja valikoima erilaisia toimenpiteitä tukea maataloutta ja maaseudun kehittämistä. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä maatalouden tulotukien korvamerkintää. Valtioneuvosto katsoo, että kumppanuussuunnitelman tulisi mahdollistaa jatkossakin monipuolinen maaseudun kehittäminen. Valtioneuvosto korostaa, että tuotantosidonnaisen tuen laskemisperiaatteessa tulisi varmistaa se, että menettely mahdollistaisi vähintään nykyisen tasaisen tuen kokonaisrahoituksen. (U 53/2025 vp)

YMP-asetus

Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että YMP:n alkuperäiset ja tärkeät tavoitteet ruoantuottamisesta ja maaseudun kehittämisestä korostuvat komission ehdotuksissa. Valtioneuvosto pitää tervetulleena, että komissio on esittänyt YMP:n tarkentaville säännöksille oman asetusehdotuksen

Valtioneuvosto katsoo, että tukijärjestelmää tulisi aidosti yksinkertaistaa ja hallinnollista taakkaa keventää, jotta viljelijät voisivat nykyistä paremmin keskittyä ruoantuotantoon ja pitkäjänteiseen elinkeinotoiminnan kehittämiseen.

Valtioneuvosto korostaa, että ruokaketjun toimivuuden ja arvonmuodostuksen edistäminen ovat tukipolitiikan rinnalla keskeisessä roolissa viljelijöiden tulonmuodostuksessa.

Valtioneuvosto näkee kokonaisuuden kannalta perusteltuna, että komissio laatii jäsenvaltioille kansalliset YMP-suositukset. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin alustavan varauksellisesti komission mahdollisuuteen päivittää suosituksia kesken kauden.

Valtioneuvosto näkee tärkeänä, että jäsenvaltioilla olisi tarpeeksi liikkumavaraa suunnitella kunkin jäsenvaltion kannalta tarkoituksenmukainen toimenpidekokonaisuus. Neuvottelujen tässä vaiheessa valtioneuvoston tavoitteena on, että osan ehdotetuista pakollisista elementeistä tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoisia.

Valtioneuvosto suhtautuu yleisen myönteisesti ehdotettuun alenevan pinta-alatuen asteittaiseen alentamiseen ja tukikattoon, koska alentaminen kohdistuisi ehdotuksessa vain tähän tulotukimuotoon eikä esimerkiksi kohdennettuihin muihin tukiin. Valtioneuvosto tarkastelee vielä alenevan pinta-alatuen myönnettävän määrän alentamisrajoja kuitenkin niin, ettei niitä jatkoneuvotteluissa esitetystä tiukennettaisi. Valtioneuvosto tunnistaa, että erityisesti tuen asteittaisen alenemisen alaraja voi Suomessakin olla tilakoon kasvun ja tuotannon kehittämisen näkökulmasta liian alhainen.

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen, jonka perusteella vuodesta 2032 alkaen alenevaa pinta-alatukea ei maksettaisi tuensaajille, jotka ovat saavuttaneet vanhuuseläkeiän ja jotka nostavat vanhuuseläkettä. Tältä osin valtioneuvosto tukee esitettyä siirtymäaikaa. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että aleneva pinta-alatuki tulisi kohdentaa ensisijaisesti aktiivisille viljelijöille, jotka edistävät ruokaturvaa.

Valtioneuvosto katsoo, että aktiivisen ruoantuotannon tukemiseksi tulisi olla mahdollista jatkossa jättää pelkkä maatalousmaan säilyttäminen tukien ulkopuolelle. Komissiolta on hyvä saada lisätietoja maatalousmaan säilyttämisen suhteesta vähimmäistason maataloustoiminnan harjoittamiseen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä osa-aikaisten viljelijöiden tukemista.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana, että tuotantosidonnaisen tulotuen tarkoituksenmukainen käyttö on mahdollista jatkossakin. Ehdotuksessa kuvattu tukeen oikeutettujen tuotteiden, tuotannon alojen ja tuotantomuotojen kattavuus on riittävä Suomen ruoantuotannon tavoitteisiin nähden. Valtioneuvosto suhtautuu varauksella eläinperusteisen

tuotantosidonnaisen tulotuen kotieläintiheyden rajoittamiseen, sillä se voisi osaltaan heikentää mahdollisuuksia tuotannon kehittämiseen.

Valtioneuvosto katsoo, että pienten tilojen tukijärjestelmä olisi hallinnollisesti raskas suhteessa sen tuomiin hyötyihin. Valtioneuvosto katsookin, että järjestelmän tulisi ensisijassa olla jäsenvaltioille vapaaehtoinen.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä, että komissio painottaa ehdotuksessaan nuorten viljelijöiden tukemista. Valtioneuvosto katsoo, että nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista olisi tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena ja antaa jäsenvaltioille tältä osin riittävästi liikkumavaraa. Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdotusta uusien tuottajien järjestelmästä tulisikin arvioida osana jatkoneuvotteluja, mutta korostaa tässä vaiheessa ensisijaisesti järjestelmän vapaaehtoisuutta. Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti osana kumppanuussuunnitelman maatalousosiota laadittavaan sukupolvenvaihdosstrategiaan.

Valtioneuvosto katsoo, että ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tuo joustavuutta suunnitella tarkoituksenmukainen ja vaikuttava toimenpidekokonaisuus. Valtioneuvosto kannattaa vastuulliseen tilanhoitoon ja hoitositoumuksiin liittyvää mahdollisuutta maksaa hoitositoumusten tukea sellaisista lakisääteisistä vaatimuksista, jotka ylittävät unionin lainsäädännön sekä mahdollisuutta sisällyttää hoitositoumuksiin suojelukäytäntöjä. Nämä yksinkertaistavat tukijärjestelmää. Valtioneuvosto katsoo, että kestävämpiin tuotantojärjestelmiin kannustavan tukijärjestelmän tulisi olla toimijan kannalta mahdollisimman kannustava ja kohtuullinen, mikäli siirtymä ei onnistuisi. Valtioneuvoston tavoitteena on, että tukijärjestelmän käyttöönoton tulisi olla jäsenvaltioille ensisijassa vapaaehtoista.

Valtioneuvosto tukee komission esittämää periaatetta maaseutualueiden huomioimisesta myös YMP-asetuksen mahdollistamien toimien ulkopuolelta. Valtioneuvosto katsoo, että maaseudun elinvoiman parantamisella on keskeinen rooli maatalousalan houkuttelevuudessa uusille ja nuorille yrittäjille. Maaseudun muiden toimijoiden kuin alkutuottajien tukikelpoisuus maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen investointituissa tulisi varmistaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että investointeja tuettaisiin maaseutuelinkeinojen monipuolistamiseksi sekä maatalouden ja muun yritystoiminnan kestävyuden parantamiseksi.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että YMP-asetus yhdessä kumppanuusrahastoasetuksen kanssa mahdollistaisi laajalaisen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen tukemisen.

Valtioneuvosto näkee, että LEADER-toiminta on osoittanut toimivuutensa, ja korostaa, että LEADER-toimintaa ei tulisi YMP:n osanakaan kaventaa koskemaan ainoastaan alkutuottajia.

Liitteet Valiokunnassa esitettävä Power Point -esitys

Jakelu

Tiedoksi